

Міністерство культури
та інформаційної політики України
Національна бібліотека
України для дітей

Бюлетень 36

Вивчення ресурсів бібліотек України для дітей у задоволенні запитів користувачів на періодичні видання

Підсумки соціологічного дослідження

Міністерство культури та інформаційної політики України
Національна бібліотека України для дітей

**Вивчення ресурсів
бібліотек України для дітей
у задоволенні запитів користувачів
на періодичні видання**

(Підсумки соціологічного дослідження)

Бюлетень соціологічної служби. Вип. 36

УДК 027.625(477):001
В 41

Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко
Укладач О.Б. Петренко
Науковий редактор Л.П. Полікарпова
Літературний редактор О.А. Кадькаленко

Вивчення ресурсів бібліотек України для дітей у задоволенні запитів користувачів на періодичні видання : підсумки соціолог. дослідж. / Нац. б-ка України для дітей ; уклад. О. Б. Петренко. — Київ, 2020. — 16 с.

У даному випуску бюлетеня вміщено результати соціологічного дослідження «Вивчення ресурсів бібліотек України для дітей у задоволенні запитів користувачів на періодичні видання», проведеного Національною бібліотекою України для дітей з метою виявлення реального стану та тенденції забезпечення періодичними виданнями користувачів-дітей у спеціалізованих бібліотеках для дітей.

Нинішні реалії XXI століття характеризуються як перехід країн до суспільства знань, або інформаційного суспільства. Тому ключовим завданням у формуванні нового покоління українців є розвиток мислення, орієнтованого на майбутнє. І саме книга та читання становлять основу подальшого розвитку конкретної особистості і суспільства в цілому. Про це, зокрема, наголошувалося у Міжнародному дослідженні PISA-2018, до якого у 2018 році долучилася і Україна. Але українські 15-річні підлітки згідно з даними дослідження мають значно нижчий середній бал із читання (464,95), ніж у країнах Організації економічного співробітництва та розвитку. Тільки 74,1% українських підлітків досягли базового рівня сформованості читацької грамотності. І все ж 73% підлітків не погодилися з тим, що читають тільки тоді коли вимушені це робити; 43% вказали, що читання – одне з самих улюблених занять; 84% не погодилися з тим, що читання – марна трата часу. Разом із тим 60% українських підлітків читають тільки задля того, щоб отримати необхідну інформацію.

Українські підлітки читають в основному художню літературу. При чому 21% читають художню літературу декілька разів на тиждень, 35% – декілька разів на місяць, 20% – приблизно раз на місяць, 15% – декілька разів на рік і 9% – ніколи або майже ніколи. А половина взагалі не читає газети або журнали¹.

З огляду на дану ситуацію та неймовірне збільшення різноманіття й складності текстової й нетекстової інформації, яку продукує сучасна цивілізація, та з якою змушені постійно мати справу люди, формуванню особистості дитини як вправного, ефективного читача та розвитку її читацької компетентності приділяють останнім часом в українському суспільстві особливу увагу. У першу чергу в останні роки значно поліпшилося видання книжок для дітей. Велика кількість дитячих видавництв, молоді, талановиті і перспективні письменники заповнили вакуум дитячої книжки, випускаючи літературу на всі смаки. Так, тільки у 2019 році за даними Книжкової палати України було видано 2390 друк. од. дитячої літератури загальним тиражем 4987,3 тис. прим. Важливою складовою літератури є періодичні видання, випуск яких у 2019 році склав 2527 назв загальним тиражем 106625,8 тис. прим., а газет – 1651 назв. Причому середній разовий тираж однієї газети становив 26,4 тис. прим. Із них періодика для дітей склала 50 назв із кількістю номерів – 501 та загальним річним тиражем 5409,1 тис. прим., а газет – 20 назв, 183 номери, з річним тиражем 55809,5² тис. прим. Дитячі часописи є основним елементом виховання, формування та соціалізації прийдешнього покоління, вони активно взаємодіють з

¹Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018 [Електронний ресурс] // Український центр оцінювання якості освіти: [вебсайт]. - Електрон. дані. - Режим доступу: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/PISA_2018_Report_UKR.pdf. — Назва з екрану. — Дата звернення: 10.07.2020.

²Випуск видавничої продукції в Україні в 2019 році [Електронний ресурс] // Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова»: [вебсайт]. - Електрон. дані. - Режим доступу: http://www.ukrbook.net/statistika/statistika_2019.htm. — Назва з екрану. — Дата звернення: 10.07.2020.

різними інституціями в царині освіти, науки й культури. Дані видання завжди були і залишаються важливим засобом комунікації дитини зі світом дорослих.

І все ж поряд з цим на сьогодні виникає проблема періодичних видань, адресованих дітям. І ця проблема не в кількості журналів та газет для дітей, адже сучасний ринок дитячої періодики можна вважати насиченим і навіть перенасиченим (на ринку не тільки загальнодержавна, а й регіональна дитяча преса), а в їх якості інформації та смислового навантаження, які несуть нинішні дитячі видання. Більшість видань одноманітні, мають схожу рубрикацію, завдання, конкурси. Частина дитячої періодики – переклад відомих і розкручених російських та англomовних книжок. Інша частина – кальки популярних європейських та американських дитячих коміксів. На сьогодні спостерігається дуже багато періодичних видань, які зникають так само швидко, як і з'являються. Саме через цей фактор якість інформаційного наповнення журналів невисока.

Цілком очевидно, що на нинішньому етапі перед спеціалізованими бібліотеками для дітей постає складне, але досяжне завдання — переглянути свої інформаційні ресурси і сприяти розвитку читацької компетентності своїх юних користувачів.

Чи в змозі задовольнити читацькі сучасні потреби юних користувачів на періодичні видання бібліотеки для дітей, чи дійсно дитячі періодичні видання є такими затребуваними, та як відповідно до цього формувати державну політику поповнення бібліотечних фондів? На ці та інші питання трансформації читацьких уподобань дітей і мало дати відповідь Всеукраїнське соціологічне дослідження «Вивчення ресурсів бібліотек України для дітей у задоволенні запитів користувачів на періодичні видання», проведене Національною бібліотекою України для дітей у 2020 році.

Мета даного дослідження – вивчити стан та тенденції забезпечення періодичними виданнями користувачів-дітей у дитячих бібліотеках України, визначити ступінь їх використання.

Завдання дослідження полягали у виявленні відношення дітей до читання періодичних видань; здійсненні аналізу наявного фонду періодичних видань; аналізі використання періодичних видань. А вирішення цих завдань здійснювалося методом анкетування користувачів-дітей базових спеціалізованих бібліотек для дітей та методом порівняльного аналізу статистичних кількісних показників дитячих бібліотек України.

Об'єктами дослідження виступили документні фонди та користувачі-діти спеціалізованих бібліотек для дітей.

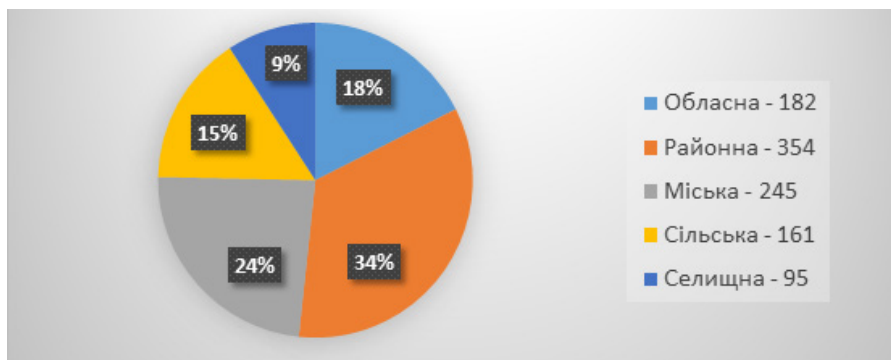
Дослідження проводилося в складних умовах запровадження в країні надзвичайної ситуації згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 № 211 «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2», тому не всі обласні бібліотеки для дітей мали змогу взяти у ньому участь. Під

час проведення дослідження первинну інформацію зібрано в спеціалізованих бібліотеках для дітей 14 областей: Вінницької, Донецької, Закарпатської, Запорізької, Кіровоградської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Харківської, Хмельницької, Черкаської, Чернівецької.

Анкетування проведено серед дітей-користувачів обласними (182 особи), міськими (245 осіб), районними (354 осіб), селищними (95 осіб), сільськими (161) бібліотеками для дітей. Усього було опитано 1037 респондентів-дітей (див. діаграму № 1).

Діаграма № 1

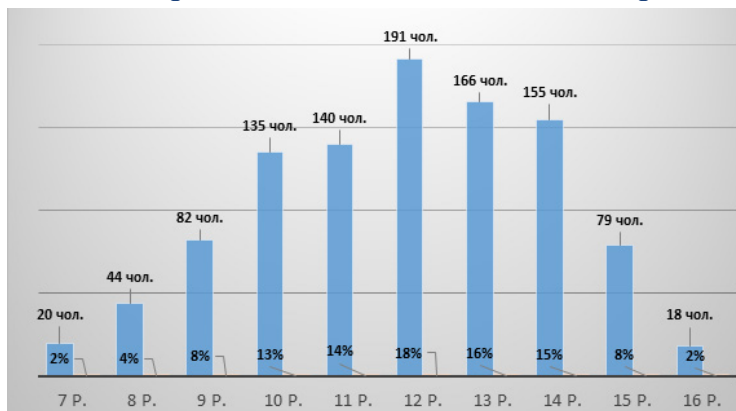
Розподіл респондентів за користуванням бібліотеками

Це користувачі-діти різних вікових категорій від 7 до 16 років. (див. діаграму № 2).

Діаграма № 2

Розподіл респондентів за віковими категоріями

З них дівчатка складають 64 % (660 осіб), а хлопчики – 36% (377 осіб).

Розподіл респондентів за статтю

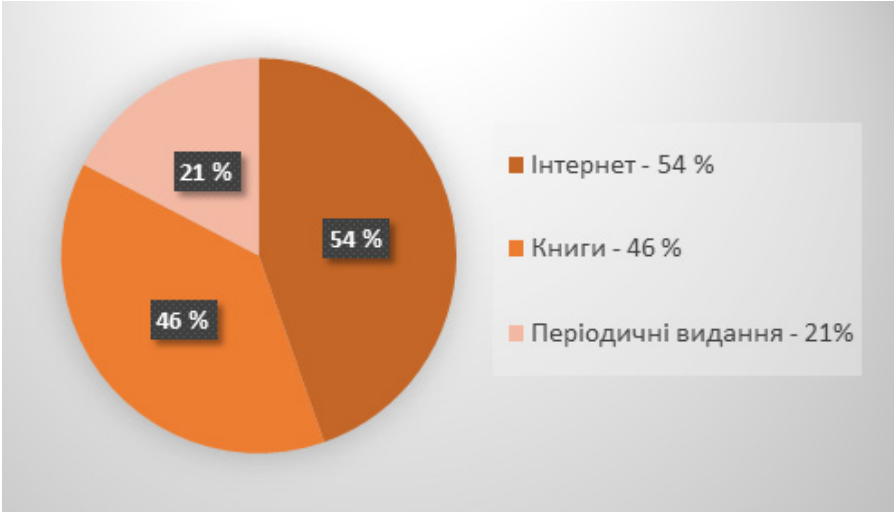
Частка хлопчиків у вибірці респондентів значно менша і становить лише 1/3, а дівчаток – 2/3. Це зумовлено об’єктивними причинами, оскільки, як показує практика, дівчатка частіше відвідують бібліотеки. Тож не дивно, що за даними Міжнародного дослідження PISA-2018 у читанні українські хлопці відстають від дівчат на один рік навчання (різниця складає 34 бали).

Отже, під час проведення дослідження опитані усі вікові категорії дітей, які є основним складом читачів дитячих бібліотек у різних адміністративних територіях і основними користувачами фондів періодичних видань.

Глобалізація інформаційного суспільства вплинула на пошук і доступ особистістю до інформації, яка на початку XXI сторіччя набула вражаючих темпів свого розвитку завдяки розвитку комп’ютерної техніки та інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ). У зв’язку з цим під час проведення дослідження було виявлено, яким джерелам респонденти надають перевагу під час пошуку необхідної інформації. Тож, відповіді щодо переваг вибору джерел пошуку необхідної інформації розподілилися так: мережі «Інтернет» надали перевагу 54 % респондентів, книзі – 46% і тільки 21% – періодичному виданню (див. діаграму № 4).

Діаграма № 4

Розподіл відповідей щодо джерел із пошуку необхідної інформації

Загальна кількість відповідей перевищує 100%, оскільки незначна частина респондентів обирали кілька варіантів відповідей «книзи + інтернету», «періодичному виданню + інтернету», «книзи + періодичному виданню + інтернету». Причому, сучасні діти під час пошуку необхідної інформації надають перевагу онлайн-джерелам, незалежно від віку та статі. Ця тенденція підтверджується міжнародним дослідженням PISA–2018, за даними якого переважна більшість українських підлітків (60 %) читає тільки для того, щоб отримати необхідну інформацію. А читання будь-яких матеріалів онлайн, у т. ч. і пошук практичної інформації в інтернеті, позитивно впливає на результати оволодіння читацькою грамотністю учнями.

Респонденти є користувачами спеціалізованих бібліотек для дітей, і нам було цікаво виявити, яка частка користувачів читає періодичні видання у читальній залі, а яка бере періодику на абонементі. За даними дослідження у бібліотеках читають періодичні видання як у читальних залах, так і на абонементах. Зокрема в читальній залі читає 59% респондентів; на абонементі – 34%; взагалі не читають у бібліотеках періодику 13% (див. діаграму № 5).

Діаграма № 5

Розподіл читання періодичних видань у структурних підрозділах бібліотеки

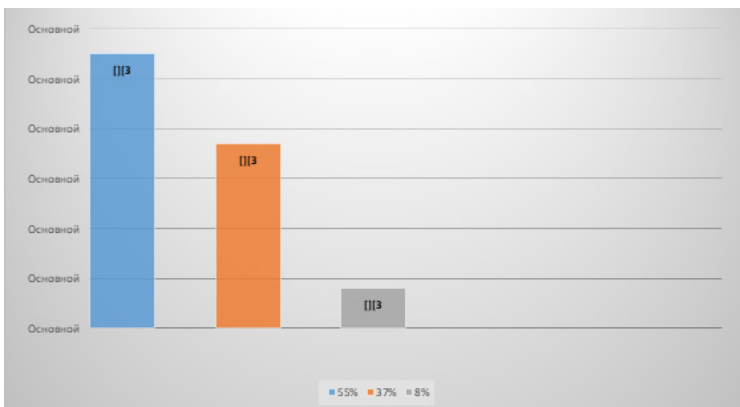

Кількість відповідей перевищує 100%, тому що деякі респонденти обирали два варіанти відповіді. Вони читають періодичні видання і в читальній залі, і на абонементі. Майже 60% користувачів читає періодику у читальних залах бібліотеки. Досить значний відсоток дітей (13%) не читають періодику у бібліотеках. Своє «нечитання» деякі респонденти пояснюють відсутністю у фондах необхідних видань, а інші – наявністю підписних видань у домашній бібліотеці.

Чи дійсно нинішні фонди періодичних видань бібліотек для дітей задовольняють запити юних користувачів? Відповіді на це запитання наступні: відповідь «так» надали 55% респондентів, 37% задоволені частково, а категоричне «ні» висловили 8%. (див. діаграму № 6)

Діаграма № 6

Розподіл відповідей щодо ступеню задоволеності періодичними фондами бібліотек

Згідно зі статистичними даними фонд періодичних видань спеціалізованих бібліотек для дітей на 1 січня 2020 року становив 1417,72 тис. прим., що скла- ло 6 % від загальної кількості фонду. Найбільші фонди періодичних видань у дитячих бібліотеках Харківської області – 150,29 тис. прим., що становить 11% від загального бібліотечного фонду документів. Бібліотеки Одеської області на- раховують 136,45 тис. прим. (8%), Дніпропетровської – 106,92 тис. прим. (7%), Запорізької – 98,40 тис. прим. (10%). По 3% – 4% складають фонди періодичних видань дитячих бібліотек Київської, Львівської, Чернівецької, Донецької, Іва- но-Франківської, Кіровоградської, Черкаської областей та міста Києва³.

Фонди періодичних видань у обласних бібліотеках для дітей є більш роз- ширеними і становлять більшу частку у загальному фонді. Але й тут спос- терігається контрастність. Так, у Волинській обласній бібліотеці для дітей частка періодичних видань у загальній кількості бібліотечного фонду у 2018 році становила 22%, 2019 році – 24%; Херсонській обласній бібліотеці для дітей ім. Дніпрової Чайки – по 19%, Дніпропетровській обласній бібліотеці для дітей у 2018 році – 4,5%, 2019 – 5%; Тернопільській ОБД – відповідно 16% і 15%, Черкаській ОБД – по 2%; Житомирській ОБД – відповідно 15%, 8%; Вінницькій ОБД – 3%, 5%; Київській ОБД – по 0,1%.

Фонди періодичних видань міських, районних, селищних, сільських бібліо- тек – значно скромніші. Так, за даними первинної інформації з Кіровоградської області, фонд періодичних видань однієї селищної бібліотеки для дітей станом на 01.01.2020 року складав 382 прим., що становить 2% від загального фонду, у 2-х сільських бібліотеках для дітей – 651 прим., (6% від усього наявного фон- ду). У міських дитячих бібліотеках Полтавської області періодичні видання складають 1% від усього бібліотечного фонду, в той же час у міських бібліо- теках для дітей Запорізької області цей показник становить 12%, у районних – 4%, селищних – 7%, сільських – 8%.

Щорічні нові надходження періодики до дитячих бібліотек коливаються в межах 30% від загального обсягу нових надходжень. Найбільше періодичних видань передплачують обласні бібліотеки для дітей – від 50 до 170 назв. Але й у цих бібліотеках за досліджуваний період (2017-2019 рр.) простежується зменшення передплатних періодичних видань. Таку тенденцію спостерігаємо в усіх 14 базових обласних бібліотеках для дітей. Це пояснюється як відсутніс- тю фінансування, так і ретельним відбором підписних видань – відмовою від передплати російськомовного продукту періодичних видань. Так, Запорізька обласна бібліотека для дітей «Юний читач» за цей період зменшила кількість передплачуваних видань на 169 назв, кількість передплатних періодичних ви- дань Полтавської обласної бібліотеки для дітей ім. Панаса Мирного зменшила-

³Основні показники роботи бібліотек України для дітей за 2019 рік : стат. табл. / Нац. б-ка України для дітей ; уклад. Є. Ю. Подокопна, О. О. Обижисвіт, Т. М. Кузілова. — Київ, 2020. — 70 с.

ся на 27 назв, Одеська обласна бібліотека для дітей ім. В. Катаєва на даний час передплатила 48 назв української інформаційної видавничої продукції, Черкаська обласна бібліотека для дітей – 45 назв.

У бібліотеках для дітей – міських, районних, селищних, сільських – обсяги нових надходжень періодичних видань здебільшого залежать від фінансування. У середньому на кожну районну бібліотеку для дітей у 2019 році припадало по 15 назв нових надходжень. Але, наприклад, у Закарпатській області цей показник у середньому становив 9 назв на одну районну бібліотеку для дітей. У той же час районні бібліотеки для дітей Чернівецької області мають значно більшу кількість назв: Сокирянська районна бібліотека для дітей – 21 назву періодичних видань, Старожинецька районна бібліотека для дітей – 55 назв, Хотинська районна бібліотека для дітей – 27 назв; а міська бібліотека для дітей Вашківцевої ОТГ – 9 назв. За даними первинної інформації з Хмельницької області базові спеціалізовані бібліотеки для дітей (учасники дослідження) станом на 01.01.2020 року мали наступну кількість підписних назв: обласна бібліотека для дітей – 64, районна – 31, міська – 11, селищна – 36, сільська – 3. У Вільшанській селищній бібліотеці для дітей Черкаської області взагалі два роки поспіль відсутня підписка періодичних видань.

Аналіз первинної інформації з Миколаївської області надає наглядову типову картину нинішнього стану поповнення фондів періодичними виданнями спеціалізованих бібліотек для дітей. Так, на 01.01.2020 року Миколаївська обласна бібліотека для дітей ім. В.О. Лягіна отримувала 82 назви періодичних видань (у 2018 – 151 назву), 14 міських бібліотек області отримали 177 назв, що в середньому становить по 13 назв видань на бібліотеку), 13 районних бібліотек області підписали 197 назв (по 15 назв на одну бібліотеку), 3 селищні – отримали 15 назв (по 5 назв на одну бібліотеку), а сільська бібліотека для дітей отримала 5 назв у загальній кількості 26 примірників.

Така ситуація з підпискою дитячої періодики в країні уже набрала системного характеру. Цей факт було підтверджено даними, що були отримані за результатами соціологічного дослідження «Комплектування фондів дитячих бібліотек України періодичними виданнями та їх використання» НБУ для дітей ще у 2005 році. І таке нестабільне становище мало мотивувати бібліотечарів до рішучих дій з пошуку альтернативних джерел фінансування для підписки періодичних видань. На жаль, до пошуку залучення спонсорських джерел фінансування вдалися далеко не усі бібліотечарі. За даними первинної інформації, додаткові джерела фінансування для підписки періодичних видань досить активно залучають бібліотеки Донецької, Кіровоградської, Миколаївської, Сумської Черкаської областей.

Отже, як показує аналіз, рівень інформованості користувачів дітей бібліотек за місцем їх проживання такими каналами інформації, як періодичні видан-

ня, досить різна. Формування ресурсної бази періодичних видань у спеціалізованих бібліотеках для дітей повністю залежить від соціально-економічного статусу місцевості, де знаходиться бібліотека. Значна кількість періодичних видань майже не доступна для дітей сільської місцевості, що значно впливає на розширення їхнього читацького потенціалу, а також підвищення загального культурного рівня сільського населення. Відповідно і рівень інформованості сільських дітей значно нижчий, ніж у міських однолітків.

Саме в контексті позицій інформованості дітей і розглядалося питання «Чи передплатують тобі батьки газети та журнали?». Батьки, які переймаються розвитком своєї дитини і розуміють важливість впливу дитячого часопису на виховання, передплатують дитячі періодичні видання додому. Про це у відповіді на дане запитання повідомили 22% респондентів. Значна частина – 78% респондентів відповіли «ні». Соціалізація юного покоління – найважливіша функція дитячого журналу в суспільстві. Читаючи періодично «свій» журнал, де висвітлюється усе, що так або інакше пов'язано з власними переживаннями, діти відчувають, що їхній внутрішній світ не самотній і не стоїть відокремлено. Аналіз показує, що для особистого користування підписуються наступні періодичні видання: «Жасмин», «Однокласник», «Колосок», «Куля», «Кузя», «Малютко», «Паросток», «Юная леди», «Тачки», «Пізнайко», «Стежинка», «Смайлик», «Юний моделіст-архітектор», «Яблунька» та преса місцевого значення. Відсоток дітей, яким підписують батьки періодику, в порівнянні з даними дослідження «Комплектування фондів дитячих бібліотек України періодичними виданнями та їх використання» 2004 року зменшився з 33% до 22%⁴. Це можна пояснити різними причинами. Але у 2004 році основною причиною «не купівлі» дітям періодичних видань була відсутність грошей у батьків, а зараз – це більш раціональний пошук інформації в мережі «Інтернет» за допомогою сучасних електронних пристроїв (54%). У сучасних дітей значно ширше коло альтернативних джерел отримання інформації. І, як засвідчують дані Міжнародного дослідження PISA-2018, більшість українських учнів однаково часто читають у паперовому та цифровому форматах, а деякі — навіть частіше читають у цифровому.

Дитячі бібліотеки є чи не єдиними державними установами, де діти можуть безкоштовно отримати інформацію, зокрема й через періодичні видання. Формування бібліотечного фонду та відбір найліпших видань дитячого читання – одна з основних функцій спеціалізованих бібліотек для дітей. Як показує аналіз первинних даних з передплати періодичних видань у 2018-2020 роках з базових бібліотек, бібліотекарі відповідально ставляться до формування фонду

⁴Комплектування фондів дитячих бібліотек України періодичними виданнями та їх використання : підсумки регіонального соціологічного дослідження. Бюлетень соціологічної служби. Вип. 13 / Національна бібліотека України для дітей ; матеріал узагальнила О. Б. Петренко. — Київ, 2005. — 15 с.

періодичних видань, адже враховуються як критичні висловлювання науковців щодо нинішнього стану видання дитячих періодичних видань, так і читацькі інтереси користувачів бібліотеки.

Лідерство за кількістю підписаних видань базовими бібліотеками утримують патріархи української дитячої періодики – «Малятко», «Однокласник», а також до не давного часу «Барвінок» (з 2019 року перестав видаватися). Не відстають від них і сучасні видання – «Яблунька», «Журавлик», «Жасмин», «Куля», «В гостях у казки», «Колосок», «Пізнайко», «Джміль», «Смайлик», «Чарівна принцеса». Закономірно, що світ української дитячої преси розширюється, з'являються нові й нові видання, які здатні задовольняти вимоги найпримхливішого читача. Ці назви простежуються у кожному списку підписаних видань базових бібліотек.

Про популярність періодичних видань серед користувачів свідчить один із основних показників діяльності бібліотеки – книговидача. За статистичними даними основних показників роботи бібліотек України для дітей книговидача періодичних у 2017 році становила 17061,30 тис. прим. (36%), 2018 – 16185,87 тис. прим. (35%), 2019 – 14429,27 тис. прим. (35 %) (див. табл. №1).

Таблиця №1

Видача документів у спеціалізованих бібліотеках України для дітей

Видано примірників в тис. та %							
Станом на 01.01.	Усього	у т. ч. періодичних видань					
		Усього	% від загальної видачі	з них видано в			
				обласних бібліотеках для дітей		дитячих бібліотеках	
				усього	% від загальної видачі документів	усього	% від загальної видачі документів
2018	47671,43	17061,30	36%	3091,01	49%	13924,88	34%
2019	45809,48	16185,87	35%	2955,38	47%	13186,52	34%
2020	44036,25	14429,27	35%	3028,63	47%	11359,90	33%

Отже, обласні бібліотеки для дітей при середній кількості наявного фонду періодичних видань у 9% мають середню книговидачу цих видань – 47%. А кількість обслужених користувачів цими бібліотеками, наприклад, у 2019 році становила 342,3 тис. осіб або 15% від усіх обслужених користувачів спеціалізованими бібліотеками для дітей. Наглядово використання періодичних видань обласним бібліотеками для дітей у розрізі 2019 року висвітлено у таблиці №2.

Фонди та видача періодичних видань в обласних бібліотеках для дітей

Кількість періодичних видань у фонді бібліотеки			Видача періодичних видань	
Найменування обласних бібліотек для дітей	Усього в тис. прим.	% від загального фонду документів	Усього в тис. прим.	% від загальної кількості видачі документів
Вінницька	6,3	6 %	119,96	48 %
Волинська	23,43	24 %	178,00	53 %
Дніпропетровська	7,60	5 %	96,75	30 %
Донецька	1,94	4 %	50,67	39 %
Житомирська	8,61	8 %	35,18	11 %
Закарпатська	12,95	8 %	111,82	34 %
Запорізька	9,23	7 %	227,14	76 %
Івано-Франківська	8,95	10 %	75,61	34 %
Київська	0,17	0,1 %	194,36	59 %
Кіровоградська	13,59	9 %	144,90	66 %
Луганська	-	-	-	-
Львівська	4,79	8 %	117,74	58 %
Миколаївська	20,19	14 %	111,27	49 %
Одеська	5,39	5 %	71,89	36 %
Полтавська	10,33	11 %	140,63	61 %
Рівненська	18,22	13 %	192,22	79 %
Сумська	9,67	6 %	220,87	69 %
Тернопільська	16,31	15 %	105,02	49 %
Харківська	20,89	13 %	282,85	69 %
Херсонська	23,14	19 %	77,87	24 %
Хмельницька	13,38	8 %	53,92	16 %
Черкаська	5,56	2 %	306,97	61 %
Чернівецька	4,93	5 %	32,66	16 %
Чернігівська	23,95	14 %	80,33	33 %
м. Київ	-	-	-	-
м. Севастополь	-	-	-	-
АРК	-	-	-	-

Висновки

Отже, проведений аналіз щодо наявного фонду періодичних видань та його використання в спеціалізованих бібліотеках для дітей, відношення дітей до читання цих видань дає нам можливість зробити наступні висновки:

- ▶ читання для дітей є важливою сферою їхньої життєдіяльності з метою отримання нової інформації;
- ▶ як джерело пошуку інформації періодичне видання є на останньому місці (21%), основне джерело – інтернет (54%), потім книга – (46%);
- ▶ 13% респондентів-користувачів дитячих бібліотек взагалі не читають періодики, а за даними Міжнародного дослідження PISA-2018 – 50% українських підлітків 15 річного віку не читають журналів та газет;
- ▶ більшість батьків (78 %) не підписують дитячі періодичні видання своїм дітям;
- ▶ різна наповнюваність фондів періодичних видань у дитячих бібліотеках за місцем їх розташування не забезпечує рівні права дітям в отриманні інформації;
- ▶ кількість періодичних видань спеціалізованих бібліотек для дітей у середньому становить 6% від загального наявного бібліотечного фонду, а видача – 35% від загальної кількості документо видачі;
- ▶ серед користувачів найбільш затребувані фонди періодичних видань обласних бібліотек для дітей (в окремих бібліотеках видача становить до 79% від загальної кількості книговидачі документів).

Під час дослідження аналіз основних показників реальних досягнень бібліотек з промоції читання показав не відповідність щодо зацікавленості користувачів у читанні сучасних періодичних видань і книговидачею цих видань у бібліотеках, особливо в обласних бібліотеках для дітей. Соціалізація дитини, формування її читацької компетентності є основними завданнями діяльності спеціалізованої бібліотеки для дітей, які в деякій мірі співпадають із завданням періодичного видання. Але тільки видачею періодичних видань успіхів у цьому напрямку не досягти. Читацькі смаки у дитячому віці тільки формуються, і тут зусилля бібліотекарів повинні орієнтуватися на вищий рівень розвитку читацьких практик дітей, а не на перегортання сторінок періодичних видань.

З урахуванням отриманих результатів дослідження можна надати такі пропозиції:

- ▶ активізувати роботу з вивчення та аналізу використання наявних документних фондів бібліотек для дітей;

-
- ▶ періодично проводити аналіз суцільного обліку видачі документів у бібліотеці;
 - ▶ широко вивчати інформаційні потреби своїх користувачів щодо періодичних видань;
 - ▶ активніше залучати додаткові фінансові джерела для підписки дитячих періодичних видань;
 - ▶ зберегти і показати потенціал спеціалізованої бібліотеки для дітей у формуванні нової, духовної, освіченої української нації.

**Вивчення ресурсів бібліотек України для дітей
у задоволенні запитів користувачів на періодичні видання**

(Підсумки соціологічного дослідження)
Бюлетень соціологічної служби. Випуск 36

Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко
Укладач О.Б. Петренко
Науковий редактор Л.П. Полікарпова
Літературний редактор О.А. Кадькаленко

Комп'ютерна верстка Н.М. Кійко
Підписано до друку 25.09.2020 р.
Зам. № 18.

Видавець та виготовлювач
НБУ для дітей
вул. Януша Корчака (Баумана), 60,
м. Київ, 03190
Тел./факс 400-65-87, тел.: 400-05-01, 400-70-91
<http://www.chl.kiev.ua>
mail: library@chl.kiev.ua

Національна бібліотека України для дітей
вул. Януша Корчака (Баумана), 60, м. Київ, 03190
Тел/факс. 400-65-87, тел. 400-05-01, 400-70-91
<http://www.chl.kiev.ua>
mail: library@chl.kiev.ua